

Část II.
UMÍRÁNÍ

Kapitola 7

UMÍRÁTE? USPOŘÁDEJTE HOUSE PARTY!

Kdo se právě nerodí, umírá.

BOB DYLAN

Filozofie je zkouškou na smrt.

PLATÓN

*Poznal jsem onen pocit soucitné solidarity s lidmi okolo mne
a s vesmírem jako takovým – také pocit fundamentální vše-
pravdivosti světa, navzdory vši bolesti, smrti a truchlení.*

ALDOUS HUXLEY

Když jsem se dozvěděl, že umírám, byl jsem přirozeně zděšen. Zavolał jsem svému drahému příteli Dickovi Ram Dass Alpertovi, abych se s ním o tu nemilou novinku podělil. Doma jsem pak vyvěsil ceduli „NEJVĚTŠÍ PARTY VŠECH DOB“. Přišli mne navštívit staří přátelé, vzpomínali na minu-

lost, pomáhali mi plánovat a načrtnout blížící se smrt, různě se tu poflakovali a dobře se bavili. Je to nádherný pocit, když vám lidé přijdou složit před smrtí hold v duchu radosti a přátelství – bez morbidity ovšem, to bych si vyprosil.

Místo abych se během posledních dnů svého života poddával strachu, slabosti a bezmoci, považoval jsem je za jeho triumfální zakončení. Přátelé a členové rodiny by se v takové situaci měli chovat naprosto uvolněně, místo aby se postiženému vyhýbali. Oslavujte. Hovořte. O plánu posledního okamžiku.

Především se nenechte zavřít do nemocnice! Nemocnice jsou zlé, odcizující továrny na smrt. Ani milenkou s vámi nenechají spát na nemocničním lůžku. To se tam nesmí. Přátelé nemohou odevlát na kousku gandži, zatímco vám sestra píchá něco silnějšího na utišení bolesti. Pokud můžete, shromážděte okolo sebe team pomocníků a proveďte svůj konec s plnou parádou doma.

House party je skvělý způsob, jak se vyrovnat s vlastním božstvím v bezprostřední blízkosti smrti. Nemohu si ji prostě vynachválit. Na svém božství samozřejmě musíte tvrdě pracovat a zde nabízí svou pomoc mnoho ochotných rukou. Zvyšující se inteligence a vědomostní kapacita člověka je skupinovým sportem. Na večírek pozvěte lidi, kteří s vámi sdílejí nebeské ambice. S nimi můžete sepsat program blížící se deanimace. Pozvěte nejchytřejší, nejotevřenější a nejinformovanější jedince, jaké znáte. Rozsah informací je klíčem ke všemu. Poodhrňte oponu, to určitě, ale na druhý břeh nahlédněte společně s ostatními. Dovolte jim podívat se s vámi. Přijímejte navigační rady. Příběh vaší duše se pak bude podobat reliéfům na hoře Roshomonu. Každý z přátel uvidí trochu jiný film. Poučte se z odlišných vizí vaší duše a podle libosti je zintegrujte do své nekonečné sebe-re-definice.

MÁ SMRT JAKO DIVADELNÍ KUS

Když jsem se dozvěděl, že umírám, uvědomil jsem si, že se nevyhnu jistému stupni mediálního pokrytí. Rozhodl jsem se definovat toto pokrytí vlastními slovy, zemřít, jako jsem žil, před očima veřejnosti. Rozhodl jsem se být otevřený v myšlenkách i skutcích – ve věcech tabu i záležitostech nelegál-

ních – chtěl jsem využít nezbytné a koncentrované pozornosti k vypsání války celospolečenskému pocitu hanby ze smrti. Připomněl jsem si chmurné historky o smrti velikého surrealistického malíře Salvadora Dalího, který se na konci života stáhl do ústraní a zemřel v naprosté bídě. *Trh marnosti* nastínil jiný smutný obrázek dlouhého, pozvolného úpadku arogantního, zasněného a fenomenálního kolegy showmana. Hned jsem si pomyslel, že to byla jejich životní chyba, a slíbil jsem si, že až nastane *můj* čas, já toto představení rozhodně nezopakuji.

A tak jsem svolal svůj team. Můj syn Zach. Úžasní členové Retina Logic. Má nehynoucí družka Rosemary. Všichni skuteční přátelé. Rozhodl jsem se závěrečné jednání svého života patřičně oslavit. Nerad bych zemřel v mechanizovaném továrním prostředí nějaké neosobní nemocnice, obklopen nepřívětivými cizinci.

Rozjeli jsme Homepage Timothy Learyho. Pustili jsme do světa i její tištěnou verzi. Veřejně jsem formuloval Plán umírání, nápad, jak hravě naplánavat vlastní smrt a prozkoumat možnosti týkající se posmrtných aktivit! Netřeba zdůrazňovat, že v tom okamžiku zabušila vydrážděná média na dveře.

Homepage, sladká homepage

Web byl vymodelován ve shodě s mou vírou v domácí média. Jedinci a malé skupiny mohou vysílat zprávy z pohodlného domácího prostředí. Tento mediální model nahrazuje klima velkých, odcizených kanceláří v centrech měst, který lapá jinak poměrně zdravé lidské jedince do zlovolného sevření hráčské vášně, a dále tendenci podceňovat a bagatelizovat význam tvořivosti, která je nahlížena jako jedna z postradatelných, nahraditelných vlastností. Domácí média, ovládaná jedinci a kroužky, dovedou vytvořit pestrobarevnou funkovou tvůrčí směsici.

Velké korporativní celky, které si budovaly své „webzinky“ podle tradičního modelu časopiseckých redakcí – drahé kancelářské prostory, příliš mnoho zaměstnanců, velké náklady na design a prezentaci – nemají v novém prostředí šanci přežít. Přece jsme vás varovali. Modelem vysílání na World Wide Web je flexibilní, co nejmenší skupina lidí s nejnižší možnou

specializací – každý hráč musí být všestranný. Pracovat doma. Pracovat o půlnoci, kdykoli se mu zachce. Hrát si v poledne. Žádné močové testy!!! Robert Fripp to vše vyslovil již na počátku osmdesátých let, když načrtával budoucnost médií: „Malé mobilní inteligentní jednotky“, to je jeho termín.

Leary.com (www.leary.com) je vlastně exkurzí do Learyho domácnosti. Lidé se mohou zdržovat v různých místnostech domu, prohlížet si majetek, na který jsem náramně pyšný (například originál Keitha Haringa), a přitom být informováni o tom, co se kde děje. Poflakují se a tlachají. Zatímco já umírám, oni mohou pročítat aktuální zprávy o mém zdravotním stavu, o dávkách ne-lékařsky ověřených, bolest tišících drog, o mé radosti či nových poznatcích, nebo se mohou naladit na životy jiných velkých přátel prostřednictvím řádků spisovatele a mediálního génia Douglase Rushkoffa či herce Toma Davise. (Vzpomínáte si na Frankena a Davise v *Saturday Night Live*? Nuže, Franken je ten konzervativní a Davis je Urostlý Šlachovitý Génus.)

Web, kromě toho, že díky jemu se připojení lidé mohou zúčastnit party u Learyho doma, je důležitým depozitářem potenciální reinkarnace. Elektronické skladiště knih, dopisů a jiných předmětů dolichých lidské existence čeká na onen den, kdy nám inteligentní systémy budou schopny vymodelovat nového Learyho (nebo vás) – člověka, schopného informovat se, učit a snad i prožívat. (Více o tom v části třetí, „Plán umírání“.)

„Guru všech uličníků“ v kampani za umírání v podobě posledního večírku

Byla to docela legrace, ale ne vždy to bylo jednoduché. Denodenně probíhaly série rozhovorů pro média, podle vzoru celosvětových newsmagazínových show Chuckie's Homepage. Pumpl jsem ty velké hochy o \$1000 za kus a malým nezávislým jsem poskytoval rozhovor zdarma. Kvůli nim jsem měl naštěstí každý den důvod odolat svůdnému pokušení opiového nevědomí (tlumiče bolesti jsem si šetřil až na večer). S veškerou disciplínou, již jsem byl schopen (a s pomocí oxidu dusného, zázračného disasociativu, který vás umí vypustit z těla), jsem vysoukal své zkroucené tělo z postele a po-

koušel se být, jako obvykle, při mediálním kázání o smělém a veselém umírání, úderný a britký.

Avšak abych k vám byl úplně poctivý, mé myšlenky v té době už byly poněkud neuspořádané. Dny brilantních promluv spatra zmizely v nenávratnu. Pouze „vhledy“ byly v mém stavu autentické. V rámci namyšlenosti mé osoby si troufám tvrdit, že jsem tu a tam sklouzl od myšlenek k moudrosti. Drahý přítel Ralph Metzner mne pochválil řka, že ještě nikdo nesehrál tak přesvědčivě roli „uličnického guru“. (Jako Ir nerad sám sebe považuji za guru, ale rozumím tomu a kořím se Ralphovým rodným končinám.) Obdržel jsem notnou dávku lásky a úcty od mediálních návštěvníků, a za to jsem jim navždy vděčný.

Samozřejmě, spatřit sám sebe očima žurnalistů je vždycky zábavný a velmi poučný zážitek. Musíte se naučit přijímat s úsměvem a oceňovat nefantasmagoričtější nápady tohoto zbrklého lidu. Během mediální kampaně jsem byl mimo jiné označen za „kdysi brilantního psychologa“, „žalostnou, vyčerpanou figurku“, zdál jsem se jim „benevolentní“ a navíc „v jednotě s kosmem“, „král na svém dvoře“ a „věčný adolescent“ v jedné osobě. Nu, na každém šprochu pravdy trochu.

Jedna věc je na stárnutí a „senilitě“ neocenitelná – osvobozuje vás od sociálních her. Lidé *očekávají* od starých lidí nějaké ty vrtochy, porušování společenských tabu breptáním upřímných domácích pravd, zvláštním to koníčkem lidí, kteří nikdy skutečně netrpěli. Stará uvědomělá osoba se legálně promění v lišku podšitou, využívající příležitosti „druhého dětství“ – jinými slovy, probíhá osobnostní zlom směrem k bláznově moudrosti. Senioři mají unikátní možnost zahrát si na „guru všech uličníků“. Najednou vám okolí promíjí zlomkovité myšlení a sklerózu. (Což vám v praxi umožní častěji uhodit hřebíček na hlavičku!) Musím říci, že ze všech válečných tažení proti tabu je toto nejgeniálnější, nejzajímavější, nejsmysluplnější a – opravte mě, jestli se pletu – nejlepší show mé kariéry.

Learyho největší hit: roky umírání

Zde je několik vět, které jsem pronesl k novinářům na téma veliké house party za inteligentní umírání. Následující odstavce se objevily v *The Guardian*:

Nejdůležitějším ze všech vašich skutků je to, jak zemřete. Jak provedete exitus, poslední scénu slavného eposu vašeho života. To je třetí jednání a vy s jistotou víte, že k němu to všechno celou dobu špělo.

Děsím se představy sebe jako invalidy připoutaného k lůžku s tisícem připojených trubiček, nepohyblivého, s jen stěží udržovaným funkčním vědomím, stěží schopného mluvit, kterému musí pravidelně vyměňovat pleny. To je horší než samo umírání.

Nemám už žádné tužby. No, možná jen na chvíli před deseti lety jsem si přál shledat se se starými přáteli, uspořádat tah a vypadnout v pondělí ráno.

V *The New York Times*:

Nemohu se dočkat okamžiku, kdy si budu vědom vlastního mozku, ovšem bez těla, které ho nyní obaluje. Pracuji na způsobech vysílání signálů... hýbání obočím a takové ty věci. Vědecký problém č.1 jednadvacátého století souvisí se způsobem ovládnutí mozku. Když vybuchne srdce, bum! Tělo je po smrti. Ale my víme, že mozek ho o několik minut přežije. Srdce se zastaví, ale mozek je stále připraven, se všemi sítěmi receptorů, v plné polní. Až mne přichystají k deanimaci těla, pokusím se udržet mozek v činnosti co nejdéle to půjde. Nikdo nikdy nedokázal zodpovědět otázku: Jaké živiny potřebuje mozek, aby zůstal v chodu déle? Jakou potravu máme poskytnout svému mozku, aby přestal být závislý na těle? S kyslíkem po ruce vydrží dvě až pět minut. Ale *teoreticky* by měl vydržet daleko déle.

I když jste žili jako naprostý balík, zemřít můžete ve velkém stylu.

Tato slovní výměna byla natočena pro *Washington Post* jedním obzvláště upjatým mladým redaktorem. Z rozhovoru vyplynulo, že jeho přítel z dětství, narkoman a fanatik do Pink Floyd, spáchal sebevraždu. Cožpak nesu zodpovědnost za smrt Rogera Waterse?

„Chci, abyste byl naprosto uvolněný,“ povídá Leary a potáhne z rajskeho balónku po cestě na oddělení rakovinových nádorů. „Nejste uvolněný.“

Ale on (Leary) taky ne, i přes notnou dávku „plynu smíchu“. Když přibrzdím auto, vyletí. „Proč zastavujete uprostřed silnice? Proč zastavujete!?“

Zkouším to znovu. „Když se zamyslíte nad svým dosavadním dílem...“

„Už nic nedělám,“ oponuje.

„Vy si jen hraje, že?“

„To jste si mě moc hezky zaškatulkoval! Máte v mozku pouze dvě kategorie: práce.“

„Myslel jsem vaše dílo celkově, všechnu práci, kterou jste v životě udělal.“

„A jakou práci jsem udělal?“

„Jednu dobu jste přece byl kulturním prominentem. Vaše činy ovlivňovaly chování ostatních lidí.“

„Radši se soustřeďte na řízení,“ nařizuje.

Ó, být senilním....! -)

Kapitola 8
**POSLEDNÍ TABU
OD CESTY**

**NAKONEC JSOU STEJNĚ DROGY,
KTERÉ BERETE, TOTOŽNÉ
S ROZHODNUTÍMI, KTERÁ ČINÍTE**

Jednou v noci, po vcelku příjemně stráveném dni, jsem prozradil svou denní dávku drog Homepage Timothy Learyho:

Má denní dávka drog:

2 šálky kofeinu

13 cigaret

2 vicodiny

1 sklenka bílého vína

1 whisky se sodou

1 čárka kokainu

12 balónků rajskeho plynu

4 Learyho keksy (marihuana s rozpuštěným sýrem na keksu značky Ritz)

Podíváte-li se na to zblízka, nic moc. Jemná, decentní dávka. Přesto jsem jejím zveřejněním zasáhl něčí přecitlivělé nervy. Velká jména z listiny pomluv – *tabák, alkohol, kokain*. Dokonce ani uctíváčům hippie to ještě úplně nedocvaklo. Můj pocit je následovný: je věcí každého z nás, jestli si bude sám předepisovat léky nebo ne. Naše mozky a těla vědí nejlépe, co potřebují, rozhodně lépe, než lékařští profesionálové a policejní úřady. Speciálně v průběhu umírání. Copak se asi tyhle drogy chystají udělat – *zabít mě?* Jedním z nejsmutnějších, nejsadističtějších důsledků protidrogové války v Americe je, že lékaři předepisují opiové tlumiče bolesti trpícím a umírajícím pacientům v nedostatečné míře. Skandál! Přece se nechcete na poslední dva týdny života stát *morfinovým narkomanem* – milý příteli, nebuďte nevkusný!

Téma autoléčby je naprosto klíčové, hovoříme-li o svobodě a osobní nezávislosti. Představte si amerického drogového cara, zdanlivě inteligentního Barry McCaffreye, jak přesvědčuje federální policii, aby zachránila nemocné a umírající osoby před užíváním spásonosné marihuany. McCaffrey bude tvrdit, že v rukávu nemáme nic víc, než anekdotický důkaz o tom, že kouření trávy mírní bolest, žaludeční nevolnost a další symptomy AIDS, účinky drastické rakovinové chemoterapie, zelený oční zákal a tucty dalších ne-mocí.

ANEKDOTICKÝ DŮKAZ! Řekněme že vy, nebo Barry McCaffrey, trpíte v agónii bolesti. Vy, nebo Barry McCaffrey, jste už vyzkoušeli všechno, co Americká lékařská asociace proti bolesti doporučuje – bez účinku. Pak ale přijdu já a dám vám, nebo Barry McCaffreyemu, něco, co konečně uleví vašemu trápení. Vy, nebo Barry McCaffrey, si najednou nepřejete zemřít. Tohle že je *anekdotický* důkaz? To je *vaše* tělo. Vy nepředstavujete statistický průměr podle dvacetiletého průzkumu FDA, který vyšel daňové poplatníky na deset miliónů dolarů. Vy jste kompetentní osoba k rozhodování o vlastním těle. Dokonce i vy, pane McCaffrey. Pokorně vám doporučuji, požádejte viceprezidenta o *upřímný* názor k této věci. A bezplatný vzorek!

TOVÁRNÍ SMRT V TOVÁRNÍ KULTUŘE

Dost už tabu na jedné straně a upřímnosti o dávce drog na straně druhé. Tento statistický šleh postačí. Hovořme nikoli o tabu, nýbrž o uvědoměném, slavnostním umírání.

Umírající osobě dopřává naše slovní kultura velké neuspokojivé lejno. Všichni vědí, že umíráte. A co udělají? Přijdou vás navštívit a hovoří o novém autě tety Millie, nebo kdo vyhrál světový pohár. Jako byste se najednou stali idiotem a vyžadovali neškodné rozptýlení.

Když se váš stav zhorší, pravděpodobně vás odvezou do nemocnice. Přínejmenším absolvujete bolestivé a únavné léčení, které vás příliš vyčerpá na to, abyste ještě mohl věnovat nezbytnou pozornost interpersonálním vztahům. Nemocnice s vámi jedná jako s kusem masa. Těstují vás, štourají do vás, lepí na vás dočasné fixy. Nikdo s vámi nemluví o blížící se cestě do neznáma. Nikdo s vámi neprobírá kvalitu vašeho života. Nikdo vám nedává odvahy k výběru ze široké palety použitelných smrtí, jestli si přejete zmrazit nebo podstoupit jemnou eutanázií a následnou kremaci.

Pak, když se přiblíží veliký okamžik vašeho konce, vás zavrou do vězení bez ostrahy, zvaného „jednotka intenzivní péče“. Sem už vás nesmí přijít navštívit ani nejbližší přítel. Služba pustí jen rodinu s kartičkami na pláštích a pouze v rámci čehosi, co se nazývá „návštěvní hodiny“. Poslyšte, zažil jsem čtrnáct věznic. Já vím, co tyhle „návštěvní hodiny“ znamenají v praxi. Znamenají, že nemůžete nic, natož disponovat vlastním tělem a interpersonálními vztahy, neboť jste zavřený!

Pak, v něžném okamžiku vystoupení ze života, místo aby vás nechali harmonicky odevlát do požehnané, transcendentní záře, se hystericky začnou snažit prodloužit vaše utrpení alespoň o několik dní. Představte si psychedelickou zkušenost přesahující vaši fantazii, která se chystá trvat věčně – nebo se vám to alespoň *zdá* – a vtom se přizene horda jedinců, všichni ječí a někdo vám surově pumpuje hrudníkem! Je libo trocha punk rocku?

Konečně poté, co vás úspěšně pošlou na věčnost, předají vaše tělo do rukou morbidnímu chlápkovi, pohřebnímu zřízenci, který ušije na vaši ro-

dinu budou s nákladnou a nesmyslnou službou uložení vašeho nemocného těla do zastaralé dřevěné krabice ve stylu Las Vegas.

Strach z umírání

O procesu umírání bylo napsáno mnoho velkých knih. Hned z kraje mě napadla *Death and Dying* Elisabeth Kübler-Rossové a *Healing into Life and Death* Stephena Levina. Budme tedy upřímní. Umírání při plném vědomí a důstojnosti se stalo avantgardním trendem mnohem dřív, než jsem vstoupil na scénu já. Ale snad mohu nabídnout anti-autoritářskou, digitální, srandymlouvanou perspektivu a zanechat po sobě pár návrhů, jak se dá pokračovat dál.

Většina lidských bytostí byla vycvičena k tomu, aby čelila smrti stejně jako životu – v roli oběti – bezmocné, ustrašené, rezignované. Jsme vyškoleni, vybaveni radami a naprogramováni ke hře podle životních scénářů založených na nejhorších vnitřních tendencích, vedoucích ke strachu a neustálému sebezpochybňování. Jak jsme několikrát zdůraznili v části první, lidská společnost budují systémy, byrokracie a běžné sady „hodnot“, aby jimi podpořily svou vlastní celkovou stagnaci a slepou konformitu. Pak vlastně není překvapením, že když dojde k samotné smrti – ke konečnému slavnému okamžiku – většina kněží, politiků a lékařů zaujme ODMÍTAVÉ stanovisko.

Není samozřejmě příliš vznešené či posilující sehrát klíčové scény života člověka stylem útrpným, s hlavou v písku. Smrt je okamžik, na který jsme dlouho čekali, je poslední a proto neobyčejně důležitou záležitostí podléhající naší osobní režii. Způsob vaší smrti plně vypovídá o způsobu vašeho života.

Během historie byl „strach ze smrti“ používán duchovenstvem, policií, politiky a lékaři k potlačování projevů individualistického myšlení, k pěstování závislosti na autoritách, ke glorifikaci obětování. Jak jsme výše podotkli, člověk přijímá rozkazy od pověřených vládců společnosti, aby se výměnou za to mohl uvelebit v roli ctihodného občana. Vládcí vyžadují stabilitu, stálost, kontinuitu a permanenci. Jezdit ve správném pruhu. Chodit

včas. Podřízenost. Řídit se pravidly. Zřídka kdy vyzdvihují osobní tvořivost, zvědavost a smysl pro změny.

Svaté obětování se pro kmen/stádo se stalo diktátem průmyslového věku. Debaty o individuálním plánování vlastní de- a reinkarnace jsou kněžskými, profesory, lékaři, nemocničními úředníky, soudci a politiky nahlíženy jako nepřičetné, nemorální, špatné pro obchod a kdo ví, ne-li dokonce ilegální.

Pokud jste za života plnili své povinnosti ve službě vládnoucímu náboženství a politickým autoritám na základě příslušné genové banky, pak se vaše smrt logicky stane konečnou, korunní obětí vaší individuality. Mono-teisté a marxisté se mnou budou vřele souhlasit.

Na druhou stranu, i kdyby se vám podařilo prožít úspěšný a šťastný život... ku prospěchu koho? *I kdyby!??* Stejně na vás někde čeká nevyhnutelná záklopka, slepá ulice, stará známá Zubatá & synové: koroneři, hrobníci, majitelé pohřebních firem, prodavači rakví! Jaká pokročilá mysl, jaký nábožensko-politicko-lékařský *brainwashing* nám vnutil tyhle bezútešné, šedivé postavy, a ještě si nás dovoluje přesvědčovat o tom, že jsme všichni oběti a všichni tam jednou *musíme!* Kdy, kde a jak, na tom se prý usnesou Boží agenti.

Ale, heledte... jestli jste sloužili dobře, čeká vás lahodné kondominium za branami Boží slušně vychované, úctyhodně spravované rezervace.

Genetický imperativ: musíte zemřít kvůli zachování kmenu

V minulosti nutila reflexivní povinnost vrcholného managementu (kněží, politici, lékaři) individua tvář v tvář smrti zakoušet pocity pasivity, bezmoci a zbytečnosti. Poslušnost a submise v životě a ve smrti byly proplaceny v plánu časově podvodných konzumních plateb. Odměnou za obětování pozemských životů byla totiž smrtelníkům přislíbena nesmrtnost v postmoderní oddělené rezervaci známé jako Nebesa, Ráj či Jeho království. To bylo samozřejmě sladké sousto pro bohaté a mocné, jejichž nevolníci a otroci se nikdy neodhodlali rebelovat, dokud je po smrti čekaly lepší časy.

Řízení početí v kmenové, feudální a industriální kultuře

Lépe porozumíme fungování managementu mechanismu smrti, když si připomeneme, jakým způsobem se lidské hordy snažily ovládat své sexuální reprodukční reflexy.

- Každá příbuzenská skupina (horda) měla svou morálku, pravidla, tabu, gesta, hesla a etické předpisy, jimiž řídila a ovlivňovala důležitá melodramata okolo aktu spojení spermie a vajíčka.
- Společnost spravuje zkornatělou, těžce funící mašinerii DNA. Žádný incest. Nepožádáš Manžela Sousedky Svě!
- V kmenové, feudální a industriální společnosti jsou členové kmene vychováni k fanatické konformitě v oblékání, povinných ohláškách, schůzkách, dvoření, antikoncepci a potratových rituálech.
- Vlastní inovace ve věci managementu spermie-vajíčko bývají ostře od-suzovány a experimentátoři zpravidla vyobcováváni.

Industriální demokracie se liší – od vesnice k vesnici – stupněm sexuální svobody jednotlivců. Totalitní státy jako Čína a Írán by rozhodně nebyly dobrým příkladem tohoto mechanismu. Stát samozřejmě tihne k prudérnímu ovlivňování párovacích reflexů, hlídá vztahy chlapec-děvče, nemluvě o vztazích chlapec-chlapec, dívka-dívka, chlapec-strapec-dívka-cívka nebo jakoukoli jinou přichuť, kterou si naši přátelé a sousedé dnes večer v San Francisku či Beverly Hills namíchají.

Mao podobné „románky“ pro jistotu rovnou zakázal, neboť u zúčastněných se výrazně oslabovala oddanost státu, tzn. lokální genové bance. Kdyby se teenagerům povolila možnost výběru, kdyby si sami mohli zvolit partnera ke schůzkám, pak by pravděpodobně ve zvýšené míře rozsévali sémě mimo rodnou hordu, trvali by na *vlastním* výběru směru *vlastního* života a méně pravděpodobně by ohlušovali své potomky požadavky slepé věrnosti vůči rodné genové bance.

Kmenové potlačování individuality

Nejrigidnější sociálně-imprintující rituály mají za úkol střežit tzv. „reflexy smrti“. Kmenové řízení reakcí na smrt je samozřejmostí ve většině společenských zřízení. V minulosti byla tato konzervativní degradace individuality jednotlivce vývojovou nutností. Během druhově stabilních epoch, kdy vznikaly a vyladovaly se nové kmenové, feudální a industriální technologie, byla moudrost druhu soustředěna do genových bank a uchovávána v kolektivním jazykovém vědomí, rasové databázi úlu. Individuální život byl krátký, brutální, bezcílný. Svět se měnil tak pomalu, že nositelem vědění musel být nikoli jedinec, ale celý druh. Bez technologií personálního zvládnutí přenosu a uchovávání informací bylo individuum jednoduše irelevantní – příliš pomalé, příliš malé, příliš krátkodobé. (Dnes, s personalizovanou technologií a možností neustálých změn, je našťastí pravdou pravý opak. Pouze individua a malé skupinky jsou natolik flexibilní, aby dokázaly ztělesnit a používat informace. Velké instituce začínají být přílišnou zátěží.)

Loajalita jedince vůči rasově vymezenému kolektivu patřivala mezi uznávané ctnosti. Předčasná tvořivá individualizace byla anti-evolučním, nepřirozeným, mutačním, rušivým prvkem. Pouze vesničtí idioti se mohli bez následků dopouštět nezávislých, neautorizovaných myšlenek.

Feudální a industrializovaný management používal „strach“ ze smrti k motivaci a ovládnutí jednotlivců. Dnešní politici používají smrtonosná vojenská, policijní a věznice, aby chránili společenský pořádek. Organizovaná náboženství a medicína dosáhly své moci a bohatství díky pečlivé orchestraci a kultivaci strachu ze smrti. Pop, ajatoláh, fundamentalističtí protestanti, zdravotní organizace a AMA se shodují přinejmenším na jednom základním tabu: přímý kontakt se smrtí a jejím personálním zvládnutím *nesmí* být za žádnou cenu jednotlivcům umožněn. Pouhá zmínka o tom, že by se lidé mohli naučit zacházet s vlastní duší a vybírat si z různých druhů nesmrtelnosti, je hříšná a pro kmen představuje nebezpečí prvního řádu.

Náboženství velmi mazaně proměnilo rituály smrti ve velebná, pompézní a přehrávaná dramata, aby upevnilo svůj vliv nad eventuálními pochybovači. Během historie se kněží, mulahové a rabíni slétávali k dokonávajícímu člověku jako supi. Smrt byla jejich výhradním teritoriem.

Tabu proti individuálnímu řízení zrození, fyzické mutace a smrti

Pomyslete na horká témata, která duchovním otcům muchlají spodní prádlo: početí, umělé oplodnění, antikoncepce, mimoděložní těhotenství, potrat, eutanázie, sebevražda, klonování, prodlužování života, mimotělesná zkušenost, okultní experimenty, scénáře astrálního cestování, rozšířené vnímání, zprávy o smrti a znovunarození, mimozemské spekulace, kryonika, kyborganizace (tzn. servis náhradních tělesných dílů), spermatické banky, vaječné banky, banky DNA, umělá inteligence, umělý život, osobní spekulace a pokusy ve věci nesmrtnosti. Myšlenky, koketující se základními tématy narození, vtělení a smrti, jsou anatémami ortodoxním pastýřům semen, inženýrům feudálního a industriálního věku.

Proč? Protože jestliže se stádo nebojí smrti, pak je sevření náboženského a politického managementu nalomeno. Jejich moc nad genovými bankami je ohrožena. A poleví-li kontrola nad genovou bankou, nebezpečné genetické inovace a mutační vize mají tendenci se dále šířit. To mi věřte.

Naši předkové si vedli lépe

Není nic horšího než tovární smrt ve věku byrokracie. Všichni si jistě vzpomene na hrůzu z pohledu na Karen Ann Quinlanovou v kómatu, přinucenou zůstat naživu trubičkami s výživou a dýchacími přístroji.

V minulosti umírala většina lidí doma. Psychologie odmítání ještě nebyla na světě. Samozřejmě, že vše bylo zahaleno do kontextu disciplinovaných, ortodoxních, otrockých náboženství. Individualita neexistovala, ale člověk alespoň mohl vnímat teplo a útulnost rodinného kruhu. Přátelé se stavovali na slovíčko. Tento způsob se podstatně víc podobá modelu umírání formou house party Timothy Learyho, než zážitku nemocniční kobky, který je důvěrně známý většině západních Evropanů.

Nezřídka byli členové rodiny přizváni k mytí a úpravě nebožtíkova těla na pohřeb. Všichni hráči v družstvu se zúčastnili hlubokého a významného aktu, který jim poskytl hojnou příležitost k reflexi vlastních myšlenek a ná-

zorů na smrt. Oni nepřecházeli co nejrychleji okolo rakve a pak se sebevědomě neochomýтали okolo sendvičů se šunkou a sýrem. Aby bylo jasno, ne navrhuji znovu institucionalizovat intimní péči rodiny o ochotělé tělo, pouze se domnívám, že zařadit ji mezi *možnosti* by stálo za úvahu.

A VŠICHNI SBOREM: AŽ ŽIJE DR. JACK KEVORKIAN!

Vždycky je nejlepší postavit se k problému čelem. Na tomto stupni lidského vývoje je člověk smrtelný. Přísluší nám investovat trochu času, energie a odvahy do boje za osobní a skupinovou nezávislost umírání. Na tomto poli již máme nějaké zkušenosti. Hovořit smysluplně o osobním řízení sexuality a drog patřovalo mezi společenská tabu. Z perspektivy někoho, kdo dosáhl zletilosti ve třicátých letech jsme se my, veteráni kulturních revolucí beatu a hippies, stali svědky rychlé změny v přístupu k těmto tabu, i když i ta proběhla pomaleji, než jsme doufali. Smrt je posledním z tabu naší společnosti. Jak jsme se dozvěděli, cesta k jeho překonání je pěkně přímočará. Jak říká jeden chlapík: „Jdi do toho!“

Nejsem jediný, kdo se tímto konkrétním tabu zabývá. Elisabeth Kübler-Rossová odvedla na poli vědomého umírání významný kus práce. Můj drahý přítel Ram Dass jak by smet. Ale největším bořičem tabu ze všech zůstává pořád Jack Kevorkian. Podařilo se mu učinit z problému řízení vlastní smrti národní téma. Představte si, že vás stát nutí proti vaší vůli zůstat naživu, přestože je vaše utrpení nesnesitelné, přestože jste se již rozhodli pokročit o dům dál. Tomu se říká *mučení*. To je případ pro Amnesty International.

Jak jsme viděli, církev nenávidí sebevraždu, protože je považuje za násilné proniknutí do svého rajónu. Osobuje si právo na vlastnictví smrti. Plánovaná sebevražda trpící osoby církvi toto právo odepírá a předává ji zmíněné osobě, přátelům a rodině.

Dnešní technologie předefinovala smrt. V minulosti se umíralo relativně okamžitě. Evoluce lékařských technologií přivedla vědce k nahlížení smrti jako „syndromu“. Tento nový jazyk disponuje nádhernými implikacemi pro ty z nás, kteří doufáme v budoucí reanimační možnosti. Smrt, tak jako je

tomu u chorob, je nyní vnímána jako chomáč různých příznaků. Stali jsme se dokonce svědky smutného divadla života po mozkové smrti.

Stinnou stránkou schopnosti lékařské technologie prodlužovat život o dlouhou periodu ne-moci je zajisté nezbytné utrpení. Světlou stránkou je, že nyní můžeme smysluplně uvažovat o plánování smrti, plánování jak, kde a kdy proběhne poslední jednání našeho života.

Národní hrdina Jack Kevorkian rozpoutal revoluci za právo na umírání – pro ty, u nichž by prodlužované umírání vyvolalo jen další utrpení – na vlastní výběr chvíle a způsobu. Místo aby se stal andělem milosrdenství, který činí přítrž bolesti, Kevorkian poskytoval lidem možnost důstojné volby. S každým z klientů zacházel jako s druhem ve zbrani v boji proti autoritám a za svobodu volby. Jednoho každého z nich bych nyní chtěl slavnostně vyhlásit bojovníkem za svobodu.

Jack Kevorkian, přes neustálou hrozbu vězení a odpor veřejnosti, dál hájí svobodu volby a umírání, jako stěžejních a prominentních témat své kulturně sociální agendy. Je to jeden z největších revolucionářů dvacátého století.

Kevorkian se svými přednáškami a rozhovory dotkl historického rozkolu mezi náboženskou vírou a lékařskou praxí. Poukazuje na to, že první lékaři ve starověkém Řecku byli kněží. Ve středověku byli kněží i lékaři, církev stavěla nemocnice. Kevorkian hovoří o konfuzi náboženské a lékařské etiky.

Vyjadřuje touhu, stejně jako já, po změně jazyka. V současné době prodělává jazyk tolik změn, že není v jeho moci uniknout nejrůznějším směšnostem. Jeden z argumentů proti „politické korektnosti“ zní, že jejím prostřednictvím se často uvádějí do života byrokraticky znějící eufemismy, příliš odtaziťé pro každodenní používání. Ale změny v jazyce jsou důležité a signifikantní. Jedná se totiž o změny přístupu lidí k jednotlivým aspektům života a způsobu jejich prožívání. Kevorkian chtěl hodit přes palubu pojmy jako sebevražda či eutanázie a nahradit je slovem *patolýza* ve smyslu eliminace utrpení.

Potřebujeme víc aktivistů s odvahou Kevorkiana. Než se do toho Jack vložil, sebevražda za asistence lékaře a eutanázie patřily výhradně do světa odborné lékařské literatury. Vznikly tisíce článků z per liberálních lékařů s dobrým úmyslem, oněch lomičů rukama a dovolávačů se systémových

změn. Nikdo z nich však nedokázal odpovědět trpícím do očí na jejich bolestné nářky. Vyčkávali. Nechtěli se dostat do potíží. Odvážnější lékaři příležitostně vstupovali na vlastní pěst do protiprávního světa guerilly patolýzy a předepisovali milosrdenství, aniž by o tom učinili zápis do oficiálních výkazů.

Pak se v roce 1990 zvedl svobodomyšlný doktor Kevorkian a řekl úřadům, „Varuji vás, nepokoušejte se mi bránit.“ A hádejte, co se stalo? Po všech zatčeních ho ani jedna porota nedokázala usvědčit.

Jack Kevorkian je člověk mé krevní skupiny, je to jeden z pravověrných kacírů sklonku dvacátého století. Problém ale mám, to musím přiznat, s Jackovým osobním stylem. Dokonce jsem mu o tom napsal. Sdělil jsem mu, že se podle mého považuje za oběť. Při zatčení se neměl hrbít. Měl si koupit elegantní oblek a hrdě si vykračovat. Měl vstát a každému říct: „Ode dneška už žádné oběti, mnou počínaje.“ Měl na sebe navěsit havajské květy a ledabyly pohupovat v ruce sklenkou šampaňského. Odhlédnu-li však od stylu, mám za to, že Jack Kevorkian patří mezi deset největších buditelů devadesátých let.

S upřímností nejdál dojdeš

Tabu je vůbec problematická záležitost, a sice proto, že veřejné debaty o něm jsou považovány za axiomaticky nepřístojné. Pokud existují věci, které nesmíte *vyslovit*, i přesto, že si je myslíte, a přesto, že stanovisko tabu podporují vědecké důkazy, vždy se jedná o ztrátu pro lidstvo. Přece jsme tady, abychom se poznávali, abychom zvažovali všechny důkazy, jakkoli nepohodlnými či, je-li to ten případ, choulostivými by se někomu mohly zdát. Snad někdy ti z nás, kteří jsou napojeni, zažehnuti a inspirováni (*wired, fired & inspired*), vyhlásí této kulturní neupřímnosti válku a omezí její samozřejmou existenci. Pak budeme moci postoupit dál a zabývat se dalšími tématy. V tomto okamžiku máme před sebou ještě dlouhou cestu. Chtěl bych dodat odvahy těm, kteří mají silnou vůli a nezávislou mysl, k pokračování v zábavné kampani za osobní autonomii v životě i ve smrti.

Kapitola 9

PLÁNOVÁNÍ BLÍŽÍCÍ SE SMRTI

ZEMŘÍT STYLOVĚ

Existuje několik rozumných a smysluplných možností, jak se plánovitě, hravě, s citem a elegantně vyrovnat se závěrečnou scénou života. Pokud se nad sebou důkladně zamyslíme, nebude problémem osvojit si schopnost řídit a kontrolovat poslední momenty života vědomě, dosahující té roviny významů a chápání, o níž se hovoří jako o rovině osvobození či osvícení. Jste-li připraveni, poučeni, obklopeni přáteli a členy rodiny, kteří ve vás osvěžují a posilují vědomí *cesty*, na níž se nalézáte, pak se vaše mysl osvobodí od taktických her, které svazují vaši osobnost, a od halucinací a strachu, které až příliš často umírání doprovází. Člověk zkrátka musí – za nepatrného přispění přátel – pochopit a přijmout proces umírání jako proces naprostého osvobození. Naproti tomu se krátkozraké odmítání odpovědnosti za plánování umírání může stát konečným, nezvratným a finálním projevem sebemrskáčství. Nezáleží na tom, jak jste žili – ve smrti je vám nabídnuta příležitost, kterou není moudré promarnit.

Být připraven: pokusná smrt

Jednou z cest vedoucích k rozšíření možností a k přípravě na smrt je rozšíření kontroly nad vlastním nervovým systémem, vlastním tělem, vlastním vědomím. Proto navrhujeme několik metod, které by mohly být užitečné při získávání zkušeností s tzv. „pokusnou smrtí“ – zvrtnou, dobrovolnou exkurzí na území mezi tělesným kómatem a mozkovou smrtí. Záměrem zde není pouze nabytí zkušenosti smrti, nýbrž nabytí sebedůvěry při výletu do říše smrti a *návratu* zpět – v budoucnu se nám to může hodit. Pokusné umírání lze jinak nazvat mimotělesnou zkušeností, zakoušením blízkosti smrti, či astrálním cestováním.

Meditace a hypnóza patří mezi užitečné metody bádání v neobvyklých, diskorporativních a transcendentálních stavech vědomí. Cílem je dočasně eliminovat tělesný input do srdečního programu. Mnozí guru a orientální filozofové již dávno objevili spojení mezi vyprázdněním užvaněné mysli, k němuž dochází při hluboké meditaci, a stavem smrti. Buddhisté hovoří o stavech „bez myšlení“ (*no mind*). Psychedeličtí badatelé a terapeuté Stanislav a Christina Grofovi vyvinuli techniku zvanou holotropní dýchání, o níž je známo, že vyvolává v mozku zářivě barevné psychedelické obrazy, včetně psychedelických obrazů umírání. Tyto techniky jsou však náročné na energii a hlavně na čas.

Během vlastního pokusného umírání jsem shledal, že účinnou pomůckou v dosažení mimotělesného vědomí, dokonce i bez vlivu drog, je smyslově deprivací (izolační) tank – jeho účinky je možné znásobit kombinací s něčím měkčím, kupříkladu s marihuanovými keksy. Zjistil jsem, že tento tank je optimálním místem pro konečné bilancování života (to je jedna z nejčastějších vzpomínek experimentátorů s blízkostí smrti) – promítáním kotoučů filmů svého života jsem zde strávil relativně mnoho času. Uvnitř tanku jsem při několika příležitostech natolik porušil hru na Timothy Learyho a na lidské tělo, že posléze bylo dosti obtížné přeorienovat se zpátky do fyzické reality. Pro zajímavost, ponoření se do virtuální reality může mít podobný efekt.

Přeprogramování imprintu smrti

Můžete si přeprogramovat svůj přístup ke smrti. Abyste tak mohli učinit, je nezbytné aktivovat příslušné mozkové obvody, které zprostředkovávají tuto konkrétní dimenzi inteligence. Jakmile jsou obvody „nahozené“, je možné začít reimprintovat či přeprogramovávat.

Learyho teorie tvrdí, že nejpřímější cesta k přeprogramování emocionálních responzů vede skrz reaktivaci emocionálního zážitku a nahrazení strachu jistotou dobrého humoru. Abychom mohli přeprogramovat reflexy smrti, imprintované nám společností, musíme vylovit z hlubin paměti obrazy děsivých, mocných, barbarských rituálů smrti – a pak je deflatovat neboli vymýtít za své mysli. Musíme simulovat kněze, rabína nebo ministranta a napodobit jejich patetické, hypnotické rituály. Recitovat modlitby za smrt. (Ne, není nutné si kupovat hábity ani ostatní pomůcky. Přehrajte si pohřební scénu v myšlenkách. Přehrajte si ji ve virtuální realitě. Celebруйте svůj vlastní pohřeb.)

Studujte, vzdělávejte se, vystopujte původ pohřebních rituálů své kultury. Předchozí kapitola měla ukázat, že vědecké, antropologické zkoumání fenoménu tabu je skvělou metodou, jak se zbavit ustrašených podezření.

Je více než patrné, že rituály, intuitivně vyvinuté náboženskými společenstvími, jsou uzpůsobené tak, aby vzbuzovaly záporné, hypnotické stavy tranzu, odpovídající aktu „umírání“. Dítě vyrůstající v katolické kultuře má pohřební rituály hluboce imprintované (naprogramované) ve svém nitru. Příchod důstojného pána k udělení posledního pomazání je přístupovým kódem předsmrtného stavu. Jiné kultury mají pro aktivaci a následné řízení obvodů smrti v mozku odlišné rituály. (Zdá se vám debata o „obvodech smrti v mozku“ příliš avantgardní či výlučně learyovská? Jen si uvědomte, jak každý z živočišných druhů manifestuje tyto své „reflexy smrti“. Někteří zvířata opouštějí stádo, aby zemřela o samotě. Jiná se postaví s rozkročenými nohama a netečně očekávají poslední okamžik. Organismus umírání jiných druhů souvisí se společenskou skupinou, atd.)

Můžete přeprogramovat použití preferované metody rozšířeného vědomí (zvolit dávky psychedelických drog či marihuany či meditace) nebo napsat si vlastní scénář smrti. Slova jsou prostředky mocné magie. Mnoho spisovatelů vám řekne, že když zdramatizujete svou životní zkušenost, věci

začnou mít tendenci stát se pravdivými. Stane se tak, protože si tím naprogramujete dostředivost k jistému typu prostředí a zkušeností. Jste připraveni. Stejná je pravda scénáře umírání.

Pokud jste si již naprogramovali nový rituál či ceremonii, uložte ty staré, morbidní, děsivé programy smrti do „neaktivního souboru“. (Technikou vám budíží základní vizualizace, za pomoci skromné dávky vaší oblíbené neurotransmitterové drogy. Vizualizací ale nemíním newageovské třeštění, mládeži! Je to jedna z primárních technik magie a metaprogramování.) Pokud jste již skartovali starý program, vytvořte si nové, šťastnější, zdravější programy. Nedávno jsem viděl sám sebe, jak se vznáším vzhůru na vzrušující, vulgární, tvůrčí nebesa, kde místo archanděla Petra sedí u brány *William S. Burroughs*. Kamenujte studia reality!

POKUSNÉ UMÍRÁNÍ

Mimotělesná zkušenost

Jedno víme jistě – smrt patří mezi mimotělesné zkušenosti, OBE (*out-of-body experience*). Přemýšlíte-li o něčem intenzivně, ztrácíte vědomí svého těla. Ve velmi širokém smyslu slova je proto OBE součástí našeho každodenního života: když píšeme, přemýšlíme, sledujeme film, čteme knihu, sjíždíme Net, atd.

Navíc, mnoho lidí již vědomou OBE samo intuitivně prozkoumalo. Jedná se o zkušenost, kdy sledujete, jak se vaše vědomí vzdaluje od vašeho těla, vnímáte svět z pozice mimo fyzické tělo, leckdy mimo fyzické smysly.

Nezřídka bývá OBE zapouzdřena do tzv. alternativních fyzických forem. Zpravodajci z „jiných světů“ se buď natolik zvětší, že obsáhnou i nejrozlehlejší končiny, nebo tak zmenší, že získají schopnost létat velkou rychlostí. Jedním z výrazných aspektů OBE je také zvýšená citlivost na vibrace či energii. Lidé s touto zkušeností nás zpravují o pocitu duše, oddělující se po smrti od fyzického těla. Smysly jsou jedním z *já*, které přežije při plném vědomí, v rozšířeném stavu. Další narážkou na smrt je často vzpomínaná

zkušenost pohledu dolů na tělo, ze kterého člověk vystupuje. Tento zážitek se dále dostavuje při zkušenosti blízkosti smrti (NDE, viz další kapitola).

Spontánní OBE nezřídka nastává během dlouhodobého upoutání na lůžko, nejlépe během nemoci. Spontánní OBE mohou iniciovat i specifické druhy rychlých pohybů. Motocyklisté a piloti letadel jsou v tomto ohledu šťastnými jedinci.

Zde uvádím pár kroků, jimiž lze vědomě evokovat OBE, parafrázováno z úžasné *spiritweb.org* strany v síti World Wide Web:

Jak se tam dostat

Dieta: Vystříhejte se těžkých jídel – tzn. masa nebo ostrých, mastných pokrmů.

Víra: Imprintujte si systém víry, pro nějž jsou mimotělesné zkušenosti akceptovatelné. Zapamatujte si nonlokalitu.

Místo: Najděte si prázdný prostor bez elektronických přístrojů. K zážitku by mělo dojít v místech, kde se cítíte zcela bezpečně.

Pozice: Většina lidí leží rovně na zádech. Joginí mohou dát přednost lotosové či polo-lotosové pozici. Vyklidte prostor tak, aby žádný trhaný pohyb nenarušil váš zážitek.

Účel: Definujte svůj cíl. Kam se chcete dostat? Ne, do dívčí šatny místní střední školy rozhodně ne. Ať je to místo, kde věříte, že vás přijmou s otevřenou náručí. Je velmi důležité výlet přesně zmapovat, stanovit cíl, trasu, prioritu vaší OBE. Podobnost s plánováním umírání není pouhou koincencí.

Posuňte se do uvolněného stavu: Můžete se koncentrovat na jednotlivé části těla postupně. Jednu po druhé vypínejte. Dýchejte zhluboka a pravidelně. Uveďte své tělo do stavu „spánku“, jen mysl si snažte uchovat nezkalenou. Zaměřte se na energii své epifyzy čili „třetího oka“.

Umlčte své verbální ego: To lze učinit nasloucháním vlastního dechu. (Existují metody odpojení hry se slovy od smysluplnosti, např. četba bez verbalizace [slyšení slov], psaní na klávesnici bez verbalizace, tanec, bojová umění.)

Odložte vše, co nezbytně nepotřebujete ke konceptu vlastního „já“. Zapomeňte na diplomy z vysokých škol, rasovou hrdost, sexuální hrátky, politické sváry či aktuální popularitu. Snažte se nebrat s sebou zbytečná zavazadla.

Toť vše. Jste-li na OBE namířeni, máte k ní přístup odkudkoli. To samozřejmě nezaručuje, že se tam skutečně *dostanete*. Ovšem za pokus to stojí.

Být tam

Být připravený slyšet zvuk: Bude to něco jako bzukot, ale mohlo by to být tak jemné jako šustění listů nebo šumění tekoucí vody. Pokud uslyšíte nelibý zvuk, můžete se pokusit jej změnit na příjemnější.

Náhlé ticho: Neutuchající zvuk a světlo najednou zmizí. Nenechte se tím vyvést z konceptu.

Astrální pohyb: Zjistíte, že se pohybujete, plujete – nahoru, dolů, dokola. O směr se nemusíte starat.

Dvojitá vědomí: Můžete mít pocit, že se nacházíte simultánně uvnitř a vně svého těla. To je tzv. „tranzitní stav“. Nenásilně odved'te svou pozornost od fyzického těla k astrální entitě, která pluje okolo vás. Tam začíná všechna legrace.

Pohled na fyzické tělo: Ne všichni se chtějí v tomto stádiu zdržovat. Někteří lidé mají ze zranitelnosti vlastního těla strach. Ale ohlédnutí se za tělem nabízí příležitost zažít formu transcendentna, která je rovněž dobrou přípravou na zážitek skutečného umírání.

Světlo! Buďte připraveni na záři a oslňující jas.

Změněný pojem času: Někdy se OBE zdá velmi krátká, i když trvá mnoho minut či dokonce hodin. Opak je však pravdou – to, co vám připadá jako extrémně dlouhá OBE, může trvat pár sekund. Nalézáte se v jiném časoprostoru. Pokud budete mít skutečné štěstí, uvidíte, že světlo je inteligentní.

Disasociativní smrt s ketaminem

Je nutno připustit, že nejlepší zkouškou na smrt je navození tzv. zkušenosti blízkosti smrti, NDE (*near-death experience*). Existuje neuvěřitelné množství literatury a stejně neuvěřitelné množství jedinců, kteří jsou schopni vám tyto zážitky popsat z první ruky. NDE se budeme podrobně zabývat v další kapitole.

NDE je možné navodit ketaminem. Injekce jednoho až dvou kubických centimetrů do svalů bohatě postačí.

Vědci nedávno objevili překvapivou analogii mezi účinkem ketaminu na chemické procesy v mozku a tím, co v mozku probíhá během NDE. Podle výzkumu provedeného mozkovým badatelem Dr. Karlem Jansenem se za podmínek precipujících NDE uvolňuje záplava glutamátu, který až příliš vzruší mozkové receptory NMDA. Následovat může poničení mozku. Úlohou ketaminu je přílišnému vzrušení zabránit. Mozek produkuje vlastní, ketaminu podobné chemické látky, které se přimknou k receptorům NMDA během zážitku blízkící se smrti a mozkové buňky chrání. Pod dojmem podobnosti zkušeností s ketaminem a NDE se zdá, že alterovaná zkušenost bývá spuštna právě činností této substance, která má bránit mozkové buňky před deroucím se glutamátem. Jansen k tomu říká: „Další a další materiály potvrzují, že reprodukce/indukce NDE pomocí ketaminu není jen zajímavou shodou náhod. Vzrušující nové objevy v oboru odhalily nejdůležitější vazebná místa pro ketamin v mozkových buňkách, tzv. fencyklidinová (PCP) vazebná místa receptorů NMDA, dále pak význam receptorů NMDA v mozkovém kortexu, speciálně v časových a frontálních lalocích a klíčové role těchto vazebných míst v kognitivních procesech, paměti a vnímání. Funkce receptorů NMDA hraje důležitou roli při epileptických záchvatech (excitotoxicita), psychózách a mozkové smrti, která je reakcí na nedostatek kyslíku a krve. Této formě destrukce mozkových buněk lze předejít aplikací ketaminu.“

Ketamin vyvolává vznik mimotělesné zkušenosti, často se jedná o pocit plavby dlouhým tunelem. Ztráta ega je zde kompletnější než u vysokých dávek jiných psychedelik. R. U. Sirius vzpomíná, že strávil několik chvil v hlubokém údivu nad tím, jak je možné, že univerzální informace si jen tak plynou okolo, ačkoli zde není *nikdo*, kdo by je vnímal. Při ketaminové zkušenosti je pocit smrti vždy výrazně přítomen. Člověk fyzicky pocítí, jak tenoučká a křehká je vrstva filmu mezi tímto a oním světem. Z takového poznání však nejde strach. Psychologický obsah blížící panice, který lze vypořádat u experimentů s jinými druhy psychedelických drog, není pro ketamin charakteristický. Během ketaminového opojení se člověk nestará o svět, který nechal za sebou.

Vnitřní a vnější podmínky v okamžiku umírání

Hovoříme-li o přípravě na skutečné setkání se smrtí, zdá se, že je stejnou hrou jako příprava na psychedelickou pouť. Vnitřní a vnější podmínky určují vše. Jak jsme uvedli výše, vnitřní podmínky jsou stavem mysli, vaše pocity ohledně duše, tzn. jste-li ustrašení nebo jste-li obecně naplněni pozitivními myšlenkami a nadějemi na posun do nové dimenze. Vnější podmínky tvoří vaše prostředí. Naštěstí se nenalézáte na nemocničním lůžku. Naštěstí odpočíváte v pohodlné ložnici, v královské umírací komnatě, obklopeni nezbytným komfortem domova – elegantním, příjemným nábytkem, krásnými funkovými artefakty, květinami, tlumeným světlem svíček a milujícími přáteli.

Tibeťané to pochopili

Důvodem, proč byl náš psychedelický výzkumný team na Harvardu tak fascinován tibetskou *Knihou mrtvých*, byl prostě její přesný popis vnitřních a vnějších podmínek vstupu do psychedelického zážitku umírání. Podle tibetských buddhistů se vše točí okolo aktuálního stavu vědomí během příchodu velkého okamžiku. Vůdce oslovuje umírajícího pozdravem „Ó vznešeně narozený!“ a klade mu na srdce: „Nechť tvá mysl není rozptylována.“ Vůdce pomáhá odcházejícímu vše správně pochopit, neoddat se přesprávné projekci myšlenek a emocí, obav a tužeb. Aldous Huxley o této knize pravil: „V okamžiku smrti je umírajícímu dodávána odvaha k životu. Poznat sama sebe, být si vědom univerzálního a impersonálního života, který žije sám sebe našim prostřednictvím. To je umění žít, a jeho prostřednictvím můžeme pomoci umírajícím žít až do úplného konce.“ A dodává: „V okamžiku smrti je nutné položit důraz na přítomnost a posmrtnou budoucnost, kterou člověk musí považovat za skutečnost.“

Pomyslete na rozdíl mezi přístupem Tibeťanů k poslednímu aktu, kdy je umírající osoba oslovena větou „Ó vznešeně narozený!“, a křesťanským přístupem, kdy je umírající nucen dost nevznešeně žebrať o odpuštění za

svoje hříchy, nebo přístupem nemocničních fabrik, kde se musí odsouzený vězeň handrkovat o slevu.

Tibetský model, jak jsme mu porozuměli během psychedelického výzkumu, při němž jsme používali *Knihu mrtvých* jako průvodce, učí jedince směřovat a řídit vědění tak, aby dosáhl roviny chápání, roviny osvobození, osvícení, prozření. Jsem šťastný, že i já jsem prodělal raný trénink v umění umírat, zakusil jsem pocit osvobození od stolních společenských her, které komprimují lidskou „osobnost“. Skutečně. Jakkoli jsou nám příjemné hrátky na slávu, oslnivou krásu, brilanci, na zápasy a rozkoše vzplanutí, my psychedeličtí veteráni jsme připraveni; můžeme směle – s čerstvou hlavou – přistoupit k zážitkům „odpoutaného vědomí“.